

Zdravotní a výživová tvrzení

Ing. Miriam Bellofattová

Státní zemědělská a potravinářská inspekce

13.11.2023

Co je tvrzení

Tvrzení je nepovinná informace která uvádí, že potravinu má nějakou vlastnost.

Výživové tvrzení – připisuje potravine příznivé vlastnosti na základě energie, živin či jiných látek obsažených či neobsažených v potravine

→ **souvisí s obsahem**

Zdravotní tvrzení – poukazuje na příznivý vztah mezi kategorií potravin, potravinou či její složkou a zdravím

→ **souvisí s účinkem**

Historie

Tvrzení naznačující že potravina obsahuje nějakou zdravou složku nebo že konzumace této potraviny bude mít prospěšný vliv na zdraví se objevovaly už dávno.

Nařízení (ES) č. 1924/2006 o výživových a zdravotních tvrzeních

V 90 letech začala EU připravovat legislativu speciálně určenou pro používání zdravotních a výživových tvrzení.

Nařízení (ES) č. 1924/2006 o výživových a zdravotních tvrzeních

Toto nařízení mělo za cíl doplnit obecné zásady směrnice 2000/13/ES týkající se označování potravin (později nahrazena nařízením (EU) č.1169/2011) a stanovit **zvláštní ustanovení pro používání výživových a zdravotních tvrzení při označování potravin**, které mají být jako takové dodány spotřebiteli.

Přijato v prosinci 2006 Radou a Evropským parlamentem
Použitelné od 1. července 2007

Základní rozdělení tvrzení a souvisejících informací

Výživová tvrzení	Zdravotní tvrzení	tzv. „Léčebná tvrzení“	Prostá sdělení
Výživově prospěšné vlastnosti	Zdraví prospěšné vlastnosti	Vlastnosti léčby či prevence	Jiné vlastnosti
Nařízení (ES) č. 1924/2006		Nařízení (EU) č. 1169/2011	Příslušná potravinářská legislativa
			Nařízení (EU) č. 1169/2011

„Jiná tvrzení“

Dobrovolná tvrzení regulovaná jinými předpisy	O aromatech	<i>Bez umělých aromat, Přírodní vanilkové aroma</i>	Tvrzení musí být v souladu s příslušnou legislativou. 	Informace o potravině musí být v souladu s potravinářskou legislativou, zejména s článkem 7 odst. 3 nařízení (EU) č. 1169/2011.
	Označení produkce	<i>BIO, Organický</i>		
	Označení jakosti	<i>Čerstvý, Přírodní, Živý, Racionální, Poctivý</i>		
	Tvrzení pro spotřebitele se specifickými poruchami	<i>Bez lepku, Bez laktózy</i>		
Dobrovolná tvrzení neregulovaná jinými předpisy	O složkách	<i>S čerstvým mlékem, Bez konzervačních látek, Bez palmového oleje</i>	 	Musí být pravdivé, přesné, jasné a spotřebitelům snadno srozumitelné. Nesmí být zavádějící, zejména pokud jde o vlastnosti a charakteristiku, povyšování v rámci jedné kategorie a nahrazení běžně přítomných složek.
	O vhodnosti pro určité spotřebitele	<i>Pro vegany, Vhodné pro vegetariány</i>		
	Tvrzení o kráse a vzhledu – Beauty claims	<i>Pro lesklé vlasy, Pro zářivou pokožku</i>		
	Tvrzení o životním stylu	<i>Fit/Fitness, Wellness, Aktivní život</i>		
	Slogany	<i>Dává křídla, Pro šťastné děti</i>		

Příklady „jiných“ tvrzení

U některých tvrzení není zcela jasné, zda se jedná o zdravotní tvrzení, výživové tvrzení či jiné tvrzení. Tato tvrzení byla diskutována v rámci mezirezortní pracovní skupiny MZe pro aplikaci nařízení (ES) č. 1924/2006 a některé závěry najdete v [Příloze 1](#) (Sporná tvrzení).

Zdravý životní styl

Přípravek je netoxický

Má stimulující vlastnosti

Alkalizuje organismus

SUPERPOTRAVINA

Bez vedlejších účinků

Fit, fitness, wellness, Active

„Glykemický index s číselnou hodnotou“

Snižuje příčinu nepříjemného dechu

„Léčebná tvrzení“

Pojem „léčebné tvrzení“ není v legislativě nikde přímo definován, na základě **článku 7, odstavce 3 nařízení 1169/2011** ho lze definovat jako tvrzení, které připisuje potravině vlastnost umožňující zabránit nemoci, zmírnit ji nebo vyléčit.

Článek 7, odstavec 3 nařízení (EU) 1169/2011

3. S výhradou odchylek stanovených v právních předpisech Unie, které se vztahují na přírodní minerální vody a na potraviny určené pro zvláštní výživu, nesmějí informace o potravině připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat.

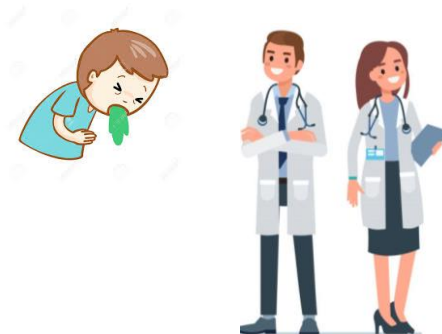

Léčebná tvrzení jsou u potravin zcela zakázána!

Co považovat za „léčebné tvrzení“

- **názvy nemocí dle Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN)** (například chřipka, nachlazení, průjem, artritida, akné, aj.)
- **názvy symptomů** (bolest, dušnost, závrať, zvracení, horečka, aj.)
- **ani slova jinak spojená s nemocemi či zdravotními problémy** (lék/léčit, akutní, chronický, prevence, aj.)

A) Grafické, obrázkové či symbolické vyjádření

B) Název výrobku

C) Názvy kategorií v regálech lékáren / záložkách internetových lékáren

Nachlazení

Zdravotní versus léčebné tvrzení

Potravina pomáhá uchovat zdraví!

Tvrzení se týká udržení normálního tělesného nebo duševního stavu člověka.

Potravina léčí!

Tvrzení se vztahuje ke stavu, kdy je normální tělesný nebo duševní stav člověka narušen na základě působení vnitřních nebo vnějších okolností.

Soudní rozsudky k názvům doplňků stravy

„Nadýmání“

Podle rozsudku je tento název synonymem pro plynatost, tj. nemoc výslovně uvedenou v Mezinárodní statistické klasifikaci nemocí.

„Akné“

Soud uvádí, že nejen jde o obecně známou nemoc projevující se poškozením pleti, ale i onemocnění výslovně uvedené v Mezinárodní klasifikaci nemocí (bod L70).

„Anti- parazit“

Podle názoru soudu parazity nelze považovat za nemoc samotnou, ale za původce dané nemoci; bez působení parazita by parazitární onemocnění nemohlo vzniknout. Jedná se tedy o **vztah příčiny a následku, přičemž bez parazitů by k parazitárnímu onemocnění nemohlo dojít.**

Tyto názvy tedy lze považovat za léčebná tvrzení.

Předmět a oblast působnosti nařízení (ES) 1924/2006

Podle článku 1 odst. 2 nařízení (ES) 1924/2006 se toto nařízení vztahuje na **výživová a zdravotní tvrzení,**

která jsou uváděna v obchodních sděleních, ať už při označování a obchodní úpravě potravin nebo v reklamách týkajících se potravin,

které mají být **takto dodány konečnému spotřebiteli.**

Obecné zásady pro všechna tvrzení

Výživová a zdravotní tvrzení nesmí:	Právní kvalifikace v případě porušení
...být nepravdivá, dvojsmyslná nebo klamavá;	Porušení čl. 3 písm. a) nařízení (ES) č. 1924/2006
...vyvolávat pochybnosti o bezpečnosti nebo výživové přiměřenosti jiných potravin;	Porušení čl. 3 písm. b) nařízení (ES) č. 1924/2006
...nabádat k nadměrné konzumaci určité potraviny nebo nadměrnou konzumaci omlouvat;	Porušení čl. 3 písm. c) nařízení (ES) č. 1924/2006
...uvádět nebo naznačovat, ani z nich nesmí vyplývat, že vyvážená a různorodá strava nemůže obecně zajistit přiměřené množství živin;	Porušení čl. 3 písm. d) nařízení (ES) č. 1924/2006
...odkazovat na změny tělesných funkcí, které by mohly u spotřebitelů vzbuzovat strach nebo které by mohly zneužívat jejich strachu, pomocí textu nebo prostřednictvím obrazového, grafického či symbolického znázornění.	Porušení čl. 3 písm. e) nařízení (ES) č. 1924/2006

Výživové tvrzení - definice

Výživové tvrzení je jakékoliv tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že potravinu má určité **prospěšné výživové vlastnosti** v důsledku **energetické** (kalorické) **hodnoty** nebo **živin** či **jiných látek**.

Bez kalorií

Zdroj vápníku

nízkoenergetický

Kdy lze výživové tvrzení použít

Výživové tvrzení musí být uvedené v příloze nařízení (ES) č. 1924/2006 a být v souladu s podmínkami použití stanovenými v nařízení (ES) č. 1924/2006.

Tvrzení týkající se obsahu podle článku 8					Srovnávací tvrzení podle článku 9
Bez	S (velmi) nízkým obsahem	Bez přidání	Obsahuje	S vysokým obsahem	Obsahuje ve zvýšené/snížené míře
Bez cukrů	S nízkým obsahem cukrů	Bez přídavku cukrů	Zdroj vlákniny	S vysokým obsahem vlákniny	Se zvýšeným obsahem (název živiny)
Bez sodíku/soli	S nízkým obsahem sodíku/soli	Bez přídavku sodíku/soli	Zdroj bílkovin	S vysokým obsahem bílkovin	Se sníženým obsahem (název živiny)
Bez tuku	S velmi nízkým obsahem sodíku/soli		Zdroj Omega 3 MK	S vysokým obsahem Omega 3 MK	Light/Lite (Lehký)
Bez nasycených tuků	S nízkým obsahem tuku		Zdroj (název vitamínu či minerální látky)	S vysokým obsahem (název vitamínu či minerální látky)	Se sníženou energetickou hodnotou
Bez energetické hodnoty	S nízkým obsahem nasycených tuků		Obsahuje (název živiny či jiné látky)	S vysokým obsahem nenasycených/mononenasycených/polynenasycených tuků	
	S nízkou energetickou hodnotou		Přírozně obsahuje		

Zdravotní tvrzení - definice

Zdravotní tvrzení je každé tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá **souvislost** mezi **kategorií potravin, potravinou** nebo některou z jejích **složek** a **zdravím**.

Zdravotní tvrzení jsou vždy konkrétní:

Vápník je potřebný pro udržení normálního stavu kostí

Zdravotní tvrzení není například:

Banány jsou syté* nebo *Zelenina je zdravá

Zdravotní tvrzení - rozdělení

Článek 13 odst. 1	Článek 14 odst. 1 písm. a)	Článek 10, odst. 3
<p>Funkční tvrzení všeobecně známá, která odkazují na udržení běžných životních funkcí organismu. <i>Příklad: Jod přispívá k normální činnosti nervové soustavy.</i></p>	<p>Tvrzení o snížení rizika onemocnění <i>Příklad: Vápník pomáhá snižovat pokles kostního minerálu u žen po menopauze. Nízká hustota kostního minerálu je rizikovým faktorem u osteoporotických zlomenin kostí.</i></p>	<p>Tzv. nespecifická tvrzení = odkaz na obecné příznivé účinky potraviny na celkové zdraví spotřebitele.</p> <p>Odkaz může být slovní, grafický či obrázkový. <i>Příklad: pro zdravé srdce</i></p>
<p>Funkční tvrzení založená na nových vědeckých poznatcích, mohou být patentově chráněna. <i>Příklad: Čekankový inulin přispívá k normální funkci střev zvýšením četnosti stolice.</i></p>	<p>Tvrzení týkající se zdraví a vývoje dětí. <i>Příklad: Fosfor je potřebný pro zdravý růst a vývoj kostí u dětí.</i></p>	<p></p> <p>Vztahuje se i na názvy výrobků a ochranné známky <i>Příklad: Imunit®</i></p>

Která zdravotní tvrzení lze použít

A) Tvrzení schválená podle článku 13 či 14

Používat lze pouze zdravotní tvrzení:	Právní kvalifikace v případě porušení
Schválené podle článku 13.1, které je obsažené v seznamu schválených tvrzení, a jsou splněny podmínky pro jeho použití	Porušení čl. 10 odst. 1 v návaznosti na čl. 13 odst. 1 nařízení (ES) č. 1924/2006
Schválené podle článku 13.5, které je obsažené v seznamu schválených tvrzení, a jsou splněny podmínky pro jeho použití	Porušení čl. 10 odst. 1 v návaznosti na čl. 13 odst. 1 nařízení (ES) č. 1924/2006
Schválené tvrzení podle článku 14.1 a), které je obsažené v seznamu schválených tvrzení, a jsou splněny podmínky pro jeho použití	Porušení čl. 10 odst. 1 v návaznosti na čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení (ES) č. 1924/2006
Schválené podle článku 14.1 b), které je obsažené v seznamu schválených tvrzení, a jsou splněny podmínky pro jeho použití	Porušení čl. 10 odst. 1 v návaznosti na čl. 14 odst. 1 písm. b) nařízení (ES) č. 1924/2006

B) Nespecifická tvrzení

Nespecifické tvrzení, které je doplněno nejméně jedním specifickým zdravotním tvrzením podle čl. 13 nebo 14, které je v souladu s právními předpisy. Lze použít i v případě použití specifického tvrzení k rostlinám uvedeného na seznamu On hold	Porušení čl. 10 odst. 3 nařízení (ES) č. 1924/2006
Název nebo ochrannou známku, které jsou svým charakterem zdravotním tvrzením, lze použít i bez doplnění specifickým zdravotním tvrzením pokud, byl výrobek na trhu před <u>1.1.2005</u> (přechodné období platí do roku 2022)	Porušení čl. 10 odst. 3 nařízení (ES) č. 1924/2006

C) tvrzení na seznamu „On hold“

Zdravotní tvrzení podle článku 13.1, jehož <i>posouzení nebylo dosud dokončeno a je uvedeno na On hold seznamu</i>	Porušení čl. 10 odst. 1 v návaznosti na čl. 13 odst. 1 nařízení (ES) č. 1924/2006
--	---

Seznam zdravotních tvrzení v Registru EU

Schválená zdravotní tvrzení se nachází na Seznamu zdravotních tvrzení v Registru EU

European commission > Food Safety > Food > Labelling and nutrition > Nutrition and Health Claims > EU Register > Search

Search

Nutrition and Health claims ▾

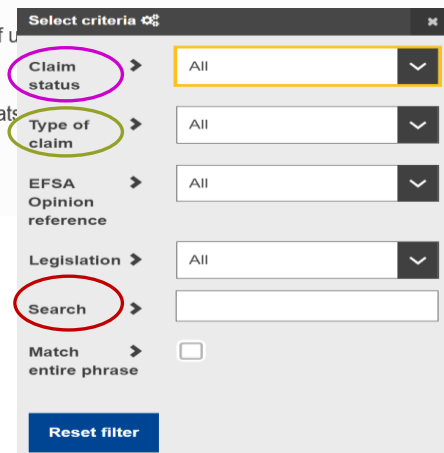
The search tool only allows searches for health claims*, and not [nutrition claims](#).

*Health claims for which protection of proprietary data is granted (and for which the right of use is granted to the applicant) are **only** listed [here](#).

You can also download the complete dataset of nutrition and health claims in the following formats:

[EU Register](#) [Search filters](#)

https://ec.europa.eu/food/safety/labelling_nutrition/claims/register/public/?event=search

Select criteria ⚙️

Claim status ▸ All ▾

Type of claim ▸ All ▾

EFSA Opinion reference ▸ All ▾

Legislation ▸ All ▾

Search ▸

Match entire phrase

Reset filter

Používání schválených zdravotních tvrzení

Všechna zdravotní tvrzení obsažená v seznamu schválených tvrzení mohou být používána, s výjimkou těch, která jsou patentově chráněna.

Schválená zdravotní tvrzení dále umožňují PPP používat i odkaz na obecnější, nespecifické příznivé účinky živiny nebo potraviny na celkové dobré zdraví a duševní a tělesnou pohodu.

Tvrzení nemusí být použito doslovně tak, jak bylo schváleno, je povolena určitá flexibilita formulace schváleného tvrzení. Je však třeba, aby upravená formulace zdravotního tvrzení vyjadřovala stejný vztah mezi kategorií potravin, potravinou či některou z jejích složek a zdravím.

Schválené tvrzení	Nespecifické tvrzení	Možné formulace v rámci slovní flexibility
Vitamín A přispívá k udržení normálního stavu zraku.	Pro zdravé oči. HEALTHY EYE	Vitamín A udržuje oči zdravé. Vitamín A je dobrý pro oči.

Nespecifická tvrzení

Umožňují používání jednoduchých, přitažlivých sdělení odkazujících na obecné, nespecifické příznivé účinky potraviny na celkové dobré zdraví a duševní a tělesnou pohodu.

Lze je použít bez předchozího schválení, avšak za zvláštních podmínek.

Při odkazování na nespecifické příznivé účinky na zdraví **je povinné tyto odkazy doprovodit zvláštním zdravotním tvrzením ze seznamů schválených zdravotních tvrzení** uvedených v rejstříku Unie.

Imunita

*Pro zdravé
srdce*

Obecná omezení pro zdravotní tvrzení

Zdravotní tvrzení nesmí:

<p>...být uvedena na alkoholických nápojích s obsahem alkoholu vyšším než 1,2 % objemových</p>	 <p>Porušení čl. 4 odst. 3 nařízení (ES) č. 1924/2006</p>
<p>... naznačovat, že nekonsumováním nějaké potraviny by mohlo být ohroženo zdraví</p>	 <p>Porušení čl. 12 písm. a) nařízení (ES) č. 1924/2006</p>
<p>...odkazovat na konkrétní míru nebo množství úbytku hmotnosti</p>	 <p>Porušení čl. 12 písm. b) nařízení (ES) č. 1924/2006</p>
<p>...odkazovat se na doporučení jednotlivých lékařů nebo dalších odborníků ve zdravotnictví a sdružení, pokud nejsou na národním pozitivním seznamu (čl. 11 nařízení (ES) č.1924/2006)</p> <p>ČR národní seznam, který byl publikován ve Věstníku MZ: Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora, Česká lékárnická komora, Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně a její odborné společnosti, Společnost pro výživu, Česká společnost tělovýchovného lékařství, Společnost pro probiotika a prebiotika, o.s., Česká společnost pro jakost.</p>	 <p>Porušení čl. 12 písm. c) nařízení (ES) č. 1924/2006</p>

Tvrzení On hold

Tzv. „On hold“ seznam je neformální název pracovního seznamu tvrzení vztahujících se k rostlinám, o jejichž schválení nebo zamítnutí nebylo podle nařízení (ES) č. 1924/2006 doposud rozhodnuto.

Tato tvrzení smějí být používána v souladu s čl. 28 odst. 5 a 6 nařízení (ES) č. 1924/2006 minimálně do doby, než o nich bude rozhodnuto, za předpokladu, že splňují požadavky nařízení (ES) č. 1924/2006 i další potravinářské legislativy.

V současné době:

cca 10 tvrzení o kofeinu

přes 2000 tvrzení k rostlinným látkám Botanicals

Seznam dosud neposouzených zdravotních tvrzení podle čl. 13.1 - "On hold" seznam

Příloha 4 (On Hold) - konsolidovaný seznam neposouzených zdravotních tvrzení, který byl vytvořen v EU jako **pomůcka pro rychlejší orientaci** v těchto tvrzeních. Při používání tohoto seznamu je třeba postupovat s náležitou obezřetností a jednotlivá tvrzení vždy **posuzovat nejen ve vztahu ke všem požadavkům nařízení (ES) č. 1924/2006, ale i k požadavkům jiných právních předpisů.**

Příloha 4: Seznam dosud neposouzených zdravotních tvrzení podle článku 13.1 - tzv. "On hold" seznam

ID	Latinský / cizí jazyk - název rostliny	Český název rostliny	Vztah ke zdraví / česky	Vztah ke zdraví / cizí jazyk
2843	1. Green Mate leaf extract (Ilex paragueariensis St.-Hil.) 2. L-Carnitine 3. conjugated linolic acid	1. Čaj zelené maté (Ilex paragueariensis St.-Hil.) 2. L-karnitin 3. Konjugovaná linolová kyselina	Zaměřuje se na hlavní příčiny celulitidy	Targets the main causes of cellulite
3195	Abies pectinata	Jedle bělokora	Normální funkce dýchacího systému	Voies respiratoires
4337	Abies pectinata-Buds-Fir needle	Jedle bělokora, pupeny, jehlice	Chuť k jídlu	Appetite

Úkol: Je v textu zdravotní nebo léčebné tvrzení? Pokud zdravotní, je použito v souladu s legislativou?

Výrobek je směsí medu s mateří kašičkou a pylem

Tvrzení: Přispívá k imunitě organismu a je vhodný při ~~depresi~~. Napomáhá při menopauze. U mužů lze použít při ~~onemocnění prostaty~~.

Med, mateří kašička ani pyl nemají schválené žádné zdravotní tvrzení

Mateří kašička a pyl mají 2 tvrzení na seznamu On hold

1838	Royal Jelly + pollen	Mateří kašička+ pyl	Přirozená obranyschopnost - imunitní systém
1837	Pollen + Royal Jelly	Pyl + Mateří kašička	Hormonální aktivita - menopauza

Přispívá k imunitě organismu a je **vhodný při depresi**. **Napomáhá při menopauze**. U mužů lze použít při **onemocnění prostaty**.

Vodítka SZPI k problematice zdravotních a výživových tvrzení

Vodítka k problematice zdravotních a výživových tvrzení pro inspektory SZPI

(vypracoval: Ing. Miriam Bellofattová, datum aktualizace: 9. 4. 2018)

Co je informace?

„Informacemi o potravinách“ se rozumí **informace týkající se potravin** zpřístupněné konečnému spotřebiteli prostřednictvím etikety, jiného průvodního materiálu nebo jinými prostředky, včetně nástrojů moderních technologií nebo slovního sdělení.

Přílohy:

- Příloha 1: Závěry mezirezortní pracovní skupiny pro aplikaci nařízení (ES) č.1924/2006
- Příloha 2: Seznam schválených výživových tvrzení
- Příloha 3: Seznam schválených zdravotních tvrzení
- Příloha 4: Seznam dosud neposouzených zdravotních tvrzení podle článku 13.1 (On Hold)
- Příloha 5: Seznam rizikových slov, která lze považovat za léčebná tvrzení
- Příloha 6: Příklady pro hodnocení slovní flexibility
- Příloha 7: Definice

<https://www.szpi.gov.cz/clanek/voditka-k-problematice-zdravotnich-a-vyzivovych-tvrzeni.aspx?q=JmNobnVtPTEmaGw9dm9kw610a2E%3d>

Kontrola tvrzení na internetu

E-shopy

Reklamní webové stránky

Problematické doplňky stravy

Na internetu jsou běžně nabízeny prostřednictvím lékáren, online obchodů, ale i fitness center aj.

Někdy bývají DS nabízeny na pochybných stránkách, kde prodejci využívají neznalosti a zoufalství lidí ochotných zaplatit i tisícové částky za přípravky slibující rychlé zhubnutí, vyléčení chorob či zlepšení potence.

Tyto nabídky mají určité společné rysy:

- Informace na stránkách jsou v českém jazyce, ceny uvedeny v českých korunách.
- Kontakt chybí nebo je ukryt v těžko dostupných Obchodních podmínkách.
- Prodejce je z nějaké vzdálené třetí země.

Tvrzení na stránkách provozovaných ze zahraničí

Zdokumentované efekty 4týdenní detoxikace Moniky:

- zhubla 34 kilo - bez diety a cvičení
- vyčistila cévy od toxinů a zlepšila průtok krve
- snížila hladinu cholesterolu LDL o 60 bodů
- zbavila se usazených po mnoho let nebezpečných nánosů a parazitů ze střev a jater
- zrychlila metabolismus o 300 %

Seznam rizikových stránek na webu potravinynapranýři

RIZIKOVÉ WEBOVÉ STRÁNKY

Více

Stav stránek ke dni 6. 11. 2023

<https://www.mms-kapky.cz/>

MMS kapky: MMS1 (chloritan sodný), MMS2

Přístup k webovým stránkám z ČR
blokován

Stav stránek ke dni 9. 10. 2023

<https://czech.choco-lite-official.com/>

Choco Lite

Stav stránek ke dni 1. 11. 2023

<https://blog-o-cukrovce.com/>

InsuRegulate MAX

Stav stránek ke dni 2. 10. 2023

<https://us-supplements.to/>

více produktů

Přístup k webovým stránkám z ČR
blokován

<https://www.potravinynapranýři.cz/>

”

Děkuji za pozornost